

Allmänmedicinska vårdplatser i primärvården

Dnr 00072-2022

Förslag till beslut

Regionstyrelsen fattar följande beslut:

1. Föreslå regionfullmäktige besluta att öka det totala antalet fastställda vårdplatser med upp till sex allmänmedicinska slutenvårdsplatser, tidigare benämnd obs-platser. Förändringen föreslås träda i kraft senast 15 september 2022.
2. Uppdra till regiondirektören att öppna upp till sex allmänmedicinska vårdplatser vid Haparanda hälsocentral. Den närmare utformningen av de allmänmedicinska vårdplatserna sker inom ramen för projektet "Modellområdet Östra Norrbotten".
3. Primärvårdens slutenvårdsuppdrag i fortsättning benämns som allmänmedicinsk slutenvård. Begreppet obs-platser utgår.
4. Av nationella medel i överenskommelsen God och nära vård anvisa 3,2 mnkr för finansiering av upp till sex allmänmedicinska vårdplatser vid Haparanda hälsocentral år 2022. Från och med 2023 upparbetas finansiering i regionstyrelsens strategiska plan.
5. Ge regiondirektören i uppdrag att utreda återöppnade av allmänmedicinska slutenvårdsplatser vid Arjeplogs hälsocentral och redovisa resultatet av utredningen till regionstyrelsen den 11 maj 2022.

Yttrande till beslutsförslaget

I regionstyrelsens strategiska plan för 2022-2024 beskrivs den med länets kommuner gemensamma målbilden för nära vård och omsorg. För att regionen ska kunna möta behov och förväntningar också i framtiden behöver viktiga steg tas redan idag. En viktig del i omställningen mot en god och nära vård är bland annat att utöka primärvårdens uppdrag i slutenvård för patienter med de mest omfattande vårdbehoven.

Sammanfattning

Allmänmedicinska slutenvårdsplatser avser somatisk slutenvård vid hälsocentraler i glesbygd för vård av vissa geriatriska patienter. Om planen för ombyggnation av hälsocentralen i Haparanda revideras kan sex vårdplatser öppnas senast 15 september 2022. Arbetet föreslås finansieras med 3,2 mnkr via nationella medel för omställning till god och nära vård. Årlig driftkostnad från och med 2023 beräknas till 10,9 mnkr exklusive intäkter för utskrivningsklara och kostnader för lokalhyra/städ. Öppnandet av allmänmedicinsk slutenvård vid Arjeplogs hälsocentral utreds och redovisas till regionstyrelsen i maj 2022.

Regionfullmäktige beslutade den 23 februari 2022 att återremittera ärendet för att klargöra vilken koppling förslaget har till strategin och handlingsplanen för Nära vård samt beskriva effekterna av allmänmedicinska vårdplatser för sjukhusens slutenvårdsplatser, effekterna för den kommunala hälso- och sjukvården, hur i så fall resurser ska omfördelas samt hur allmänmedicinska vårdplatser långsiktigt kan bemannas och finansieras.

Ärendet

Bakgrund

Regionen tillsammans med Norrbottens kommuner har tagit fram en gemensam målbild ur medborgarperspektiv för omställningen mot God och Nära vård. Målbilden ligger till grund för kommande strategi och handlingsplan. För att uppnå målbilden om ökad tillgänglighet, samordning, delaktighet och kontinuitet behöver vården komma närmare patienten vilket kräver en omställning i hela vårdkedjan. År 2019 genomfördes en konsekvensanalys av vårdens innehåll avseende somatiska vårdplatser inkluderat vårdplatser vid hälsocentralerna. Av utredningen framkom att slutenvård på hälsocentralerna fyllde en viktig funktion i glesbygd.

Som ett led i omställningen mot nära vård i glesbygd beslutade styrgrupp Nära vård - Modellområde Östra Norrbotten den 27 januari 2022, att ställa sig bakom förslaget om inrättande av allmänmedicinska slutenvårdsplatser i Haparanda. I styrgruppen deltar regionråd, regiondirektör, programansvarig Nära vård, divisionschef Nära och divisionschef Läns1 samt kommundirektörer från Haparanda, Kalix, Överkalix och Övertorneå kommuner. Utvecklingsarbetet omfattar även Kalix sjukhus och övriga kommuner i Östra Norrbotten.

Allmänmedicinska slutenvårdsplatser

Vårdbehov som kan tillgodoses på allmänmedicinska slutenvårdsplatser är till exempel:

- Vård av patienter som efter läkarbedömning kan behandlas på allmänmedicinsk slutenvårdsplats utan avkall på patientsäkerhet eller om en transport till sjukhus vore mer till skada än till nytta för patienten.
- Vård av patienter med behov av fortsatt rehabilitering efter vård på sjukhus. Patienterna får därmed kortare vårdtid på sjukhus och rehabilitering närmare hemmet.
- Patienter som varit inskrivna på sjukhus kan avsluta vårdtiden närmare sin hemort.
- Vård i livets slutskede när vårdinsatsen inte kan tillgodoses i hemmet.

Allmänmedicinska slutenvårdsplatser innebär att patienten under vissa omständigheter kan få sitt vårdbehov tillgodosett närmare sin bostad och sina anhöriga utan avkall på patientsäkerhet. Det är ett verktyg för allmänläkarna som till viss del avlastar sjukhusen. Allmänmedicinska vårdplatser med stöd av avancerad klinisk sjuksköterska (AKS) utgör en viktig del av vårdkedjan

och leder till fördjupad samverkan med internmedicin och kommunerna bland annat via digitala lösningar.

Antalet nuvarande fastställda slutenvårdsplatser på hälsocentral är sex i Arvidsjaur, fem i Jokkmokk, sex i Pajala, sju i Övertorneå och sex i Överkalix. Sedan 2018 är vårdplatserna i Arjeplog tillfälligt stängda. Patienter från Arjeplog som är i behov av slutenvård hänvisas i första hand till Arvidsjaur hälsocentral. Vårdplatserna bemannas dygnet runt av sjuksköterskor och undersköterskor och rondas av läkare dagtid. Arvidsjaur hälsocentral har läkare i beredskap på kvällar och helger och de övriga har läkarmedverkan under icke kontorstid på respektive länsdelssjukhus där jourhavande läkare finns tillgänglig via digital teknik.

För att allmänmedicinska slutenvårdsplatser i primärvård ska vara till nytta för patienten fordras kontinuitet i omvårdnadsarbetet framförallt av legitimerade sjuksköterskor. En bidragande orsak till att platserna tillfälligt stängdes i Arjeplog var att de i huvudsak bemannades av veckovis roterande inhyrda sjuksköterskor. Övriga allmänmedicinska slutenvårdsplatser i länet bemannas av tillsvidareanställda sjuksköterskor.

Allmänmedicinska slutenvårdsplatser Haparanda hälsocentral

I första hand föreslås öppnande av allmänmedicinska slutenvårdsplatser vid Haparanda hälsocentral. Mot bakgrund av pågående ombyggnation av hälsocentralen är det angeläget med ett skyndsamt ställningstagande för att inte riskera merkostnader för ombyggnation.

Möjligheten till bemanning i kombination med lokalernas utformning tyder på att sex vårdplatser kan öppnas senast den 15 september 2022. Arbetet genomförs i samarbete med medicin- och rehabiliteringskliniken vid Kalix sjukhus och inom ramen för projektet Modellområdet Östra Norrbotten. Förutom att projektet möjliggör nya samverkansformer mellan regionen och kommunerna innebär det även möjlighet till extern finansiering år 2022 via nationella medel för god och nära vård. Från och med år 2023 upparbetas finansieringen i regionstyrelsens strategiska plan.

Förslagets koppling till strategin och handlingsplanen för Nära vård

Utifrån strategin och kommande handlingsplan för Nära vård innebär inrättande av allmänmedicinska vårdplatser att vården och kvalificerade vårdinsatser på ett konkret och påtagligt sätt kommer närmare patienten. På så sätt ges bättre förutsättningar för ett arbetssätt som utgår från patientens behov och gemensam planering av insatser efter utskrivning. Inrättande av allmänmedicinsk slutenvård innebär en förstärkt primärvård, vilket är en delförutsättning för att primärvården ska utgöra basen i den svenska hälso- och sjukvården.

Effekter av allmänmedicinska vårdplatser för slutenvård på sjukhus

Regionen har för närvarande svårt att upprätthålla ett tillräckligt antal vårdplatser i länet. Inrättandet av allmänmedicinska vårdplatser på en hälsocentral innebär en ökning av antalet vårdplatser i det berörda sjukhusområdet. Det underlättar för sjukhusen att långsiktigt och hållbart hålla fler vårdplatser öppna än vad som annars hade varit fallet. Det innebär inte att personalresurser omfördelas mellan sjukhusen och hälsocentralen. För att ge bästa möjliga mervärde för patienten kommer läkare på medicin- och rehabiliteringskliniken, Kalix sjukhus att samarbeta med läkare på Haparanda hälsocentral bland annat vid rondning eller konsultation.

Effekter för den kommunala hälso- och sjukvården

Förändrade arbetsätt som utgår från patientens fokus, tidig planering av insatser efter utskrivning från sjukhus och samplanering i hemmet har skapat bättre flöden och förutsättningar för en säker och anpassad vård och omsorg.

Den viktigaste positiva konsekvensen av allmänmedicinska slutenvårdsplatser är för den enskilde patienten som får hela eller delar av sitt vårdbehov tillgodosett närmare hemmet. Kontakten mellan anhöriga och patient underlättas, arbetsättet kan anpassas till patientens behov och vårdgivarnas möjlighet till planering i dialog med patienten ökar. Införandet av nya arbetsätt säkerställer ett omhändertagande så nära patienten som möjligt och minskar behovet av oplanerad, akut vård och ambulanstransporter. Effekterna för den primärkommunala hälso- och sjukvården bedöms därför vara enbart positiva då en geografisk närhet underlättar vid all samverkan. Nära samverkan mellan kommunen och regionen gör att mindre resurser krävs för att ge den vård och omsorg som behövs.

Långsiktig bemanning och finansiering av allmänmedicinska vårdplatser

Allmänmedicinska vårdplatser bemannas med den övriga verksamheten vid hälsocentralen. En totalt sett ökad bemanning vid hälsocentralen underlättar en långsiktig och hållbar kompetensförsörjning. På sikt bedömer verksamheten att inrättande av allmänmedicinska vårdplatser ökar möjligheten att långsiktigt och hållbart bemanna hela verksamheten vid Haparanda hälsocentral. Vad gäller läkarförsörjningen är bedömningen att det anses som positivt med ytterligare en behandlingsform inom primärvården som möjliggör slutenvård för en tids observation.

Allmänmedicinska slutenvårdsplatser Arjeplogs hälsocentral

I andra hand föreslås återöppnande av allmänmedicinsk slutenvård vid Arjeplogs hälsocentral. Ett nära samarbete med kommunala verksamheter är en förutsättning och processarbetet inför uppstart kommer att genomföras gemensamt med Arjeplogs kommun. Budget för två fastställda vårdplatser kvarstår sedan 2018 då regionen beslutade att tillfälligt stänga vårdplatserna. Istället beslutades att använda budgetutrymmet till finansiering av läkare i beredskap dygnet runt i Arjeplog. Ett förslag till återöppnande av allmänme-

dicinsk slutenvård i Arjeplog redovisas till regionstyrelsens sammanträde i maj 2022.

Ekonomiska konsekvenser

Årlig driftkostnad för sex allmänmedicinska vårdplatser vid Haparanda hälsocentral beräknas till 10,9 mnkr exklusive intäkter för utskrivningsklara och kostnader för lokalhyra/städ. Om verksamheten startar den 15 september bedöms kostnaden för 2022 att uppgå till 3,2 mnkr. Regionstyrelsen anvisar om möjligheten att ansöka om nationella medel för år 2022.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Beslutet bedöms inte ha någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män, flickor och pojkar.

Bilaga

Protokoll 2022-01-27 Styrgrupp Nära vård - Modellområde Östra Norrbotten

Protokollsutdrag skickas till:

Hälso- och sjukvårdsdirektör

Divisionschef Nära

Divisionschef Länssjukvård 1

Divisionschef Länssjukvård 2

Divisionschef Funktion

Divisionschef Psykiatri

Ekonomidirektör